

V Bruselu dne 16.12.2016
COM(2016) 805 final

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

o provádění makroregionálních strategií EU

{SWD(2016) 443 final}

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

o provádění makroregionálních strategií EU

1. Úvod: od slov k činům

Globalizace zvýšila vzájemnou závislost zemí a problémy je nyní nutno řešit přes hranice států. Tato situace vyžaduje zamyslet se nad způsobem, jakým makroregiony jako nové funkční oblasti mohou přispívat ke zlepšení provádění politik a programů EU a k dosažení územní soudržnosti, jak se stanoví v článku 174 Smlouvy o fungování Evropské unie.

Makroregionální strategie (MRS) vznikly z podnětu řady zemí a regionů EU jako doplněk k tradičním vnitrostátním politikám územního plánování. Svým pojetím slouží k řešení společných výzev, jako je růst založený na inovacích, životní prostředí či změna klimatu, a používá se při nich přístup zdola nahoru, do kterého jsou zapojeni celostátní, regionální a místní aktéři.

Od schválení strategie EU pro region Baltského moře (EUSBSR) Evropskou radou v roce 2009¹ byly vyvinuty tři další makroregionální strategie: strategie EU pro dunajský region (EUSDR) v roce 2011², strategie EU pro jadransko-jónský region (EUSAIR) v roce 2014³ a strategie EU pro alpský region (EUSALP) v roce 2016⁴.

Makroregionální strategie, do kterých je zapojeno 19 členských zemí EU a 8 nečlenských zemí, se staly nedílnou součástí politického rámce EU. Jejich cíle jsou plně v souladu s politickými prioritami EU; posilují synergie mezi různými politikami a nástroji EU a jsou zakotveny do rámce politiky soudržnosti⁵.

Makroregionální strategie přidávají hodnotu rozměru spolupráce v rámci politiky soudržnosti. Slouží jako platforma pro víceúrovňovou správu v rámci více odvětví a více zemí a jsou rovněž otevřeny zemím, jež nejsou členy EU. Mohou hrát podstatnou roli tím, že těmto zemím pomáhají posilovat jejich vazby s EU a zmírňovat možné negativní dopady na vnějších hranicích EU.

Vzhledem k zásadě „tři ne“ – žádné nové právní předpisy EU, žádné nové financování EU a žádné nové instituce – zapadají makroregionální strategie do stávajících iniciativ a politických rámců EU (např. TEN-T). Spíše než nové politické iniciativy vyžadují konkrétní opatření. Mohou být podporovány z programů v rámci evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) včetně programu Interreg, přičemž jiné nástroje financování EU by měly být uvedeny do souladu se společnými cíli.

---

¹ Závěry jednání Rady ve složení pro obecné záležitosti a vnější vztahy ze dne 27. října 2009 a závěry jednání Evropské rady ze dne 29. až 30. října 2009.

² Závěry jednání Rady ve složení pro obecné záležitosti ze dne 13. dubna 2011 a závěry jednání Evropské rady ze dne 23. až 24. června 2011.

³ Závěry jednání Rady ve složení pro obecné záležitosti ze dne 29. září 2014 a závěry jednání Evropské rady ze dne 23. až 24. října 2014.

⁴ Závěry jednání Rady ze dne 27. listopadu 2015 a Evropské rady ze dne 28. června 2016.

⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 (Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 320), čl. 2 bod 31.

Účel této zprávy je dvojitý. Za prvé tato zpráva posuzuje stav provádění strategií, vyhodnocuje hlavní výsledky a uvádí příklady osvědčených postupů. Za druhé shrnuje poučení z dosud získaných zkušeností a uvádí řadu doporučení pro možný budoucí vývoj, a to rovněž ve světle budoucí politiky soudržnosti.

Místo podávání dílčích zpráv o pokroku v oblasti makroregionálních strategií v různých časových úsecích bude Komise tak, jak je stanoveno v závěrech Rady ke strategii EU pro alpský region, počínaje koncem roku 2016 zveřejňovat každé dva roky jednu jedinou zprávu. Bude tak možno porovnávat makroregionální strategie a všechny příslušné instituce získají dostatečné podklady pro věcnou diskusi.

Tato zpráva je založena na příspěvcích od stran podílejících se na makroregionálních strategiích, evropských institucí, představitelů členských států, akademické obce a odborníků. Doplnuje ji pracovní dokument útvarů Komise, který nabízí podrobnější posouzení stavu provádění každé strategie a předkládá konkrétní doporučení.

2. Průřezové otázky

Makroregionální strategie podněcují zájem o evropskou územní spolupráci a územní soudržnost a jejich přidanou hodnotu a zvyšují povědomí o nich. Postupně se používají rovněž v oblastech oborové politiky k lepšímu provádění politik napříč územími integrovaným způsobem. Bez ohledu na svůj stupeň zralosti čelí všechny strategie společným průřezovým problémům. O nich je pojednáno níže.

Tvorba politik a harmonogram

Makroregionální politiky se začaly postupně zohledňovat v oblastech politiky EU, a to např. ve výzkumu či v problematice klimatu a životního prostředí. Totéž platí pro vnitrostátní politiky bez ohledu na různou míru začleňování priorit makroregionálních strategií do vnitrostátních či regionálních programů, a to zejména programů podporovaných z evropských strukturálních a investičních fondů.

Strategie posílily spolupráci v určitých oblastech politik jako např. v případě rámcového plánu splavnosti Dunaje, rozšíření plánu propojení baltského trhu s energií (BEMIP), strategie přizpůsobení se změně klimatu v regionu Baltského moře či koridorů hlavní sítě a jejího propojení s hlavními přeshraničními infrastrukturami. Strategie pro inteligentní specializaci byly použity na podporu účinnější politiky inovací a posunutí meziregionální spolupráce do nových přeshraničních hodnotových řetězců.

Rozšíření makroregionálního pojetí za podpory programu INTERACT⁶ vedlo časem ke vzniku široké škály zájmů a sítí tvořených různými aktéry s rozdílnými pravomocemi a možnostmi. Partnerům se tím umožnilo spolupracovat v konkrétních oblastech, jako je výzkum a inovace (např. zdravotní projekt DanuBalt).

Makroregionální strategie hrají rovněž důležitou roli při rozvoji vztahů s nečlenskými zeměmi EU, a to zejména přístupujícími zeměmi, a posilují jejich napojení na EU.

Většina těchto iniciativ a opatření potřebuje dodat impuls a prospěla by jim posílená koordinace v rámci zapojených zemí a mezi nimi, aby přinesly očekávané výsledky. Praxe v podobě střídání každoročních fór s ministerskými setkáními k tomu přispívá a zároveň zvyšuje politický význam makroregionálních strategií. Například zkušenost regionu Baltského moře prokazuje, že základem makroregionální spolupráce musí zůstat dlouhodobé strategické uvažování.

---

⁶ INTERACT je celounijní program spolufinancovaný Evropským fondem pro regionální rozvoj a určený na podporu řídicích orgánů programů Interreg a makroregionálních strategií.

Správa a řízení

Makroregionální strategie obvykle zahrnují systém správy a řízení na třech úrovních, a to na úrovni politické, koordinační a operační. Každá strategie si vytvořila vlastní struktury a mechanismy založené na zásadách popsaných ve zprávě Komise o správě a řízení makroregionálních strategií⁷.

Zaměřují se na optimální využití dostupných finančních zdrojů (např. ESIF, Horizont 2020, COSME, LIFE), lepší provádění stávajících právních předpisů a lepší využívání stávajících institucí. Je možno vyzdvihnout určité osvědčené postupy: například Švédsko vytvořilo národní síť Baltského moře, aby usnadnilo provádění strategie EU pro region Baltského moře na vnitrostátní úrovni. Síť sdružuje různé aktéry (např. vnitrostátní agentury, správní úřady krajů, regionální sdružení, obce, řídicí orgány), kteří se na strategii podílejí.

Otázka odpovědnosti za makroregionální strategie stále nabývá na významu vzhledem k tlaku na dosahování výsledků. Přijímají se rovněž opatření k vytvoření platformy zúčastněných stran, které zahrnují občanskou společnost a další organizace.

Roste význam rotujícího předsednictví makroregionálních strategií, protože většina zemí si uvědomuje, že se předsednictví neomezuje na organizování každoročních fór, ale zahrnuje rovněž řízení strategického směřování činnosti.

Zkušenosti však ukazují, že takový přístup k provádění strategie má své hranice. Jedná se o problémy v těchto oblastech: účinné struktury koordinace a spolupráce; posílení hlavních prováděcích subjektů (např. vnitrostátních koordinátorů, členů řídicích skupin) a poskytování odpovídajících lidských a finančních zdrojů; zastoupení a zapojení všech zúčastněných zemí; a zajištění nutných pravomocí, kontinuity a stability řídicích skupin.

Tyto problémy jsou společné všem makroregionálním strategiím, i když v různé míře. Bez ohledu na nedávnou revizi akčního plánu mají členské státy ve strategii EU pro region Baltského moře řadu prioritních oblastí, které odrážejí širokou škálu různých zájmů zúčastněných stran. V případě strategie EU pro dunajský region je stále nutno zajistit lepší soulad mezi prioritami a prostředky. Ve všech případech musí členské státy převzít plnou odpovědnost za své úkoly při provádění a doplňovat práci Komise.

V případě strategie EU pro alpský region není stále vyjasněna koordinace mezi výkonnou radou a akčními skupinami. K posílení tohoto klíčového vztahu je nutno vyvinout další úsilí. Většího pokroku je nutno dosáhnout v oblasti správy a řízení, s aktivnější účastí a smyslem pro odpovědnost v této prioritní oblasti ze strany zúčastněných zemí.

Správa a řízení jsou rovněž citlivou otázkou v případě strategie EU pro jadransko-jónský region. Aby zabránila zastavení celého procesu, musela Komise zasahovat a vyrovnávat stálý nedostatek prostředků ze strany zúčastněných zemí, zpoždění při jmenování členů a nízkou účast na jednáních řídicí skupiny. Takový přístup není udržitelný ani žádoucí.

Sledování a hodnocení

Nejen ze strany Komise existuje rostoucí poptávka po silnějším zaměření na základní priority strategií. V tomto ohledu je důležité uvést makroregionální strategie do souladu se širšími strategiemi tvorby politiky EU a zajistit pravidelné přezkumy zaměřené na vytčené cíle, jelikož se tím zvyšují vyhlídky na dosažení výsledků. Bez jasně vymezených ukazatelů a cílů je obtížné posoudit, do jaké míry byly plánované cíle splněny. Spolehlivý systém sledování založený na opatřeních zaměřených na výsledky je zásadní, aby bylo možno jednotlivé

---

⁷ COM(2014) 284 final.

makroregionální strategie měřit a řídit a podávat o nich zprávy, a tak poskytovat podklady pro rozhodování.

V souladu se závěry jednání Rady o strategii EU pro jadransko-jónský region a strategii EU pro alpský region provedla Komise v této oblasti řadu konkrétních kroků.

V případě strategie EU pro dunajský region bylo nedávno schváleno několik revidovaných ukazatelů a cílů, aby se dosáhlo souladu s vývojem této strategie. V roce 2012 byl schválen soubor ukazatelů a cílů pro strategii EU pro region Baltského moře. U strategií EU pro jadransko-jónský region a alpský region bude vše doladěno v nadcházejících měsících.

Komise rovněž přijala řadu doplňkových opatření: organizování participativních seminářů s podporou odborníků, podporu vyhrazených územních systémů sledování a hodnoticí studii o makroregionálních strategiích. Výsledky těchto opatření se očekávají v průběhu roku 2017. Užitečnost těchto opatření se však projeví pouze za podmínky, že se na nich budou podílet hlavní zúčastněné strany a v rámci tohoto procesu převezmou plnou odpovědnost.

Měla by také napomáhat při rozhodování na politické úrovni, a to zejména při zohlednění rozpočtových omezení, o prioritách a opatřeních, jež je nutno financovat, a v případě potřeby omezit priority na takové oblasti, v nichž přístup na makroregionální úrovni přináší skutečnou přidanou hodnotu.

V této oblasti je stále zapotřebí mnoho práce k dosažení pokroku. Vyžaduje to kolektivní řízení a praktické uvažování založené na dlouhodobém výhledu.

Financování

Makroregionální strategie tvoří nyní součást právního rámce evropských strukturálních a investičních fondů na období 2014–2020, což od zemí vyžaduje, aby sladily své programové priority s prioritami makroregionálních strategií, a od řídicích orgánů, aby posílily vazby mezi správci programů a hlavními prováděcími subjekty makroregionálních strategií. Rozsah informací poskytovaných řídicími orgány se liší v závislosti na míře jejich informovanosti. Bylo dosaženo pokroku a existují některé osvědčené postupy: cílené výzvy k předkládání návrhů, zvýhodnění projektů makroregionálního významu, přímá podpora strategických projektů nebo účast představitelů makroregionálních strategií ve výborech pro sledování programů (např. slovenský operační program pro výzkum a inovace 2014–2020, program rozvoje venkova 2014–2020 v případě Litvy).

Překlenutí mezery mezi strategiemi a možnostmi financování zůstává přesto i nadále výzvou. Je nutno dále podporovat probíhající dialog mezi řídicími orgány programů a aktéry strategií. Řídicí orgány musí proaktivněji převádět makroregionální strategie do svých programových cílů a lépe zahrnovat příslušnou činnost do jednotlivých programů a v jejich rámci ji koordinovat.

Týká se to rovněž jiných důležitých zdrojů financování (vnitrostátních, regionálních, soukromých atd.), které by bylo možno využít pro dosažení cílů makroregionálních strategií. Je nutno více vyhledávat synergie a komplementarity s jinými důležitými nástroji financování.

Komunikace

Zkušenost ukazuje, že součástí makroregionálních strategií musí být výrazná komunikační strategie. Jedná se o výkonný nástroj ke zvýšení obecné informovanosti veřejnosti o plánovaných akcích a kýžených výsledcích. Měla by hlavní prováděcí subjekty podněcovat, aby již v raném stadiu uvažovaly o tom, jak mohou strategie přinést obyvatelstvu pozitivní změny a jak to lze představit v médiích.

Komunikační strategie pro strategii EU pro region Baltského moře schválená v prosinci roku 2015 představuje dobrý příklad hodný následování ke zvýšení informovanosti o makroregionální strategii a jejího zviditelnění.

3. Strategie EU pro region Baltského moře (EUSBSR)

3.1 Výsledky

Po sedmi letech existence dodala strategie impuls ke vzniku nových sítí a zvýšila účinnost stávajících sítí (např. fórum pro rybolov v Baltském moři – BALTFISH, SUBMARINER). To vedlo k zahájení nových projektů a rozšíření stávajících (např. interaktivní správa vodních zdrojů, Baltský vzdělávací program). Konsolidace správy a řízení na více úrovních v regionu poskytla subjektům v oblasti Baltského moře společný rámec pro dialog.

Strategie přispěla k tvorbě politiky na různých úrovních: rozšíření působnosti plánu propojení baltského trhu s energií (BEMIP) zahrnutím nových oblastí, jako jsou energetická účinnost a obnovitelné energie, a nasměrování činnosti Mezinárodní námořní organizace (IMO) na rozvoj a testování infrastruktury a služeb elektronické navigace (e-Navigation) v regionu. Přispěla rovněž k provedení stávajících právních předpisů, jako jsou např. rámcová směrnice o vodě, rámcová směrnice o strategii pro mořské prostředí či strategie EU přizpůsobení se změně klimatu. Záležitosti regionálního významu se dostaly zpět na politický program a zahrnovaly organizaci setkání na vysoké úrovni o kultuře v roce 2015, ke kterému došlo poprvé od roku 2008.

Zvýšená spolupráce a koordinace na všech úrovních, ať již v rámci jednotlivých zemí, mezi zeměmi (členskými a nečlenskými), nebo mezi regionálními organizacemi, vedla ke vzniku posílených synergií.

Přípravě makroregionálních projektů podporovaných nadnárodními partnerstvími a sítěmi prospělo zahájení fungování nástroje pro počáteční kapitál v rámci strategie EU pro region Baltského moře společně s iniciativou Interreg pro region Baltského moře. Vytvoření sítě řídicích orgánů Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) v roce 2016 umožní účinnější využívání dostupných zdrojů podporou provádění strategie EU pro region Baltského moře prostřednictvím specifických programů EFRR pro jednotlivé země a zvýšenou koordinací mezi příslušnými zúčastněnými stranami.

K těmto výsledkům přispěl celkový přezkum akčního plánu strategie EU pro region Baltského moře provedený v roce 2015, který vedl k účinnější a cílenější strategii. Přezkum rovněž přispěl k posílení smyslu pro odpovědnost zavedením rotujícího předsednictví skupiny národních koordinátorů v roce 2014.

3.2 Výzvy

Zlepšení stavu životního prostředí v Baltském moři zůstává hlavním cílem strategie EU pro region Baltského moře od jejího zahájení v roce 2009. Přesto je nutno vyvinout další úsilí vzhledem k výzvám, kterým Baltské moře čelí v oblasti životního prostředí (eutrofizace, dusičnany ze zemědělských zdrojů, rybolov). Regionu by mohlo rovněž prospět zlepšené propojení v oblasti energie a dopravy a lepší reakce na dopady změny klimatu.

Navíc prudký nárůst počtu migrantů vyžaduje užší spolupráci. Je nutno se hlouběji zamyslet nad účinnými opatřeními v oblasti integrace, zejména v odvětví vzdělávání.

Tvorbu politiky by bylo možno zlepšit řadou operativních opatření. Sem patří například: usnadnění správy a udržitelnosti projektů nabídkou nástrojů na vyhledávání partnerů, které budou schopny určit správné osoby se správnými pravomocemi; posílení příspěvku horizontálních opatření k provádění jednotlivých oblastí politiky; posílení vazby mezi úrovní

projektů a úrovní politik například informováním národních koordinátorů o výsledcích projektu.

4. Strategie EU pro dunajský region (EUSDR)

4.1 Výsledky

Od zahájení této strategie bylo dosaženo několika významných výsledků.

V důsledku strategie EU pro dunajský region byla zahájena nebo dále rozvíjena řada projektů. Patří sem rámcové plány renovace a údržby splavných částí řeky a lodní doprava na zkapalněný zemní plyn (LNG), vytvoření sítě ochrany přírody a rozvoj společných metodik pro hodnocení a zvládání přírodních rizik v rámci změny klimatu a vznik sítě pro zlepšení bezpečnosti na Dunaji.

Strategie EU pro dunajský region jasně zkvalitnila kulturu spolupráce tím, že sdružila zúčastněné strany a zlepšila propojení stávajících institucí za účelem sdílení znalostí a zkušeností. Dostalo se jí výrazné politické podpory na zasedání ministrů dopravy dunajského regionu, kteří se sešli, aby zajistili lepší správu a řízení dopravy na Dunaji, např. prostřednictvím výše zmíněných rámcových plánů⁸.

Rozvojem společných iniciativ a synergií dále zlepšila dialog a spolupráci se stávajícími mezinárodními organizacemi, jež v regionu působí (např. Mezinárodní komise pro ochranu Dunaje, Rámcová úmluva o ochraně a udržitelném rozvoji Karpat).

Dialog o financování Podunají je jedním z příkladů spojující platformy, kterou strategie nabízí, takže předkladatelé projektů a finanční instituce mohou spolu jednat a hledat vhodná řešení otázek souvisejících s financováním projektů v regionu.

Strategie EU pro dunajský region rovněž zefektivnila systém správy a řízení tím, že posílila koordinaci mezi politikami a institucemi na vnitrostátní úrovni. Usnadnila spojení s příslušnými zúčastněnými stranami jak na vnitrostátní, tak na místní úrovni a rovněž trvalý dialog s organizacemi občanské společnosti.

Další důležitou oblastí, k níž strategie EU pro dunajský region skutečně přispěla, jsou programy politik EU v oblasti rozšiřování a sousedství. Pomohla zintenzivnit tematickou spolupráci s pěti nečlenskými zúčastněnými státy a prostřednictvím pevných sítí a partnerství vnést do oblasti stabilitu. K důležitým iniciativám patří vznik prvního evropského seskupení pro územní spolupráci se zemí, která není členem EU (Maďarsko – Ukrajina) a vypracování nového koordinačního plánu v roce 2015, aby se na strategii mohlo podílet Moldavsko. Rovněž Srbsko zaujalo aktivní přístup při koordinaci dvou prioritních oblastí strategie.

Provádění strategie EU pro dunajský region podpořil nadnárodní program pro dunajský region. Tento program pokrývá stejnou zeměpisnou oblast, poskytuje finanční podporu na konkrétní nadnárodní projekty a podporuje správu a řízení strategie. V roce 2014 založilo společně 14 zúčastněných zemí kontaktní místo strategie pro dunajský region (Danube Strategy Point – DSP), které bylo zprovozněno v červnu roku 2015. Převažující činnost kontaktního místa spočívá ve sledování, komunikování a podpoře koordinátorů prioritní oblasti a spolupráce mezi prioritními oblastmi.

4.2 Výzvy

Bez ohledu na slibné první výsledky by strategii EU pro dunajský region prospěla řada konkrétních politických a operativních opatření, jako jsou další integrace dopravní a

---

⁸ Setkání ministrů podunajských zemí, závěry o účinné obnově a údržbě vnitrozemských vodních cest na Dunaji a jeho splavných přítocích, Rotterdam, 20. června 2016.

energetické infrastruktury, opatření proti znečišťování vody a přírodním rizikům, společný trh práce a společné vzdělávací politiky, opatření v oblasti konkurenceschopnosti, zejména ve prospěch malých a středních podniků, a opatření řešící demografické výzvy a odliv mozků. Důležitý zůstává bezpečnostní rozměr stejně jako potřeba dále rozvíjet kapacitu veřejné správy.

V posledních dvou letech se navíc objevily nové výzvy, jako například otázky související s migračními toky a celkovou bezpečností a terorismem.

Ve srovnání s prvními roky činnosti se na vnitrostátní úrovni poněkud oslabila politická dynamika. Jelikož strategie představuje dlouhodobý proces, je nezbytně důležitá trvalá politická podpora, zejména poskytováním kapacit a zdrojů pro provádění strategie. Zásadní je rovněž posílení vnitrostátních mechanismů koordinace.

Správní kapacity pro řešení otázek souvisejících s prováděním a ke zlepšení spolupráce představují nadále problém, a to zejména u zemí, které nejsou členy EU. To i nadále vyžaduje náležitou reakci na vnitrostátní a regionální úrovni.

5. Strategie EU pro jadransko-jónský region (EUSAIR)

5.1 Výsledky

Vzhledem ke krátkému trvání se činnosti v rámci strategie EU pro jadransko-jónský region přednostně zaměřily na vytvoření struktur a pravidel správy a řízení. Vyžadovalo to rozsáhlé diskuse a konzultace mezi hlavními zúčastněnými stranami, především mezi vnitrostátními koordinátory.

Strategie vyžaduje intenzivní koordinaci na úrovni EU, aby se překonaly rozdílné národní zájmy, a to zejména vzhledem k významné účasti zemí, které nejsou členy EU, s výraznými sociálně-ekonomickými rozdíly a značnou nevyrovnaností v jejich institucionálních a správních kapacitách. Model koordinace navržený v akčním plánu staví čtyři přístupující země na stejnou úroveň se čtyřmi zúčastněnými členskými státy, pokud jde o jejich účast ve strukturách správy a řízení, např. rotujícím předsednictvu, které je otevřeno všem zemím.

Zvláštní důraz je kladen na zajištění pocitu odpovědnosti hlavních prováděcích subjektů tím, že vyhrazené prostředky jsou dány k dispozici tematickým řídicím skupinám. Byly rovněž řešeny otázky finanční, správní a technické podpory.

Podpora vyhrazená pro struktury správy a řízení strategie EU pro jadransko-jónský region bude rovněž poskytována „místem služeb“ (Facility Point), což je strategický projekt schválený v květnu roku 2016 v rámci programu Interreg ADRION. Vnitrostátní koordinátoři schválili oblast působnosti a pojetí místa služeb na podzim roku 2015.

Čtyři tematické řídicí skupiny vymezily do konce roku 2015 prioritní opatření, na něž se má soustředit jejich práce během počátečního období (např. územní plánování námořních prostor, rozvoj mořských dálnic nebo posílení kulturního dědictví jadransko-jónského regionu), a rovněž zvláštní pokyny a kritéria výběru, jež mají pomoci volit správné projekty.

Bylo rovněž vyvinuto úsilí k prosazení trvalé spolupráce mezi orgány pro provádění programů v rámci evropských strukturálních a investičních fondů a nástroje předvstupní pomoci (NPP) a hlavními prováděcími subjekty strategie EU pro jadransko-jónský region. Znamená to, že evropské strukturální a investiční fondy, NPP a další příslušné vnitrostátní a regionální toky financování přispějí k dosažení cílů strategie EU pro jadransko-jónský region. Odrazilo se to v Dubrovnickém prohlášení, jež přijali ministři zahraničních věcí a ministři pověřeni správou finančních prostředků EU na prvním fóru strategie EU pro jadransko-jónský

region, které se konalo v květnu 2016. Proces dále probíhá a bude vyžadovat koordinaci mezi jednotlivými dotyčnými aktéry.

5.2 Výzvy

Bez ohledu na značnou politickou podporu zůstávají prostředky uvolněné zúčastněnými zeměmi na podporu strategie velmi nedostatečné. Ačkoli Komise převzala aktivní roli při koordinaci politik, hlavní prováděcí subjekty budou čelit trvalým potížím při dosahování očekávaných výsledků, dokud vnitrostátní a regionální správní orgány nepřijmou jasný závazek. To by znamenalo dosáhnout dohody ohledně plánu práce s konkrétním harmonogramem a zajistit kontakty mezi předkladateli projektů, programy a zdroji financování. Zahrnovalo by to rovněž podle potřeby poskytování technické pomoci a poradenství. Finanční a operativní podpora poskytovaná „místem služeb“ by měla pomoci překonat některé z těchto potíží.

Zatímco výzvy a možnosti související se strategií zůstávají celkově významné, země jadransko-jónského regionu čelí výrazné uprchlické a migrační krizi, která pravděpodobně postihne tento region. Uvedené lze řešit koordinovaně a pragmaticky prostřednictvím strategie EU pro jadransko-jónský region.

Priority v oblasti dopravy a energie je nutno upravit tak, aby doplňovaly – a nikoli zdvojovaly – iniciativy přijaté na jiných fórech spolupráce na vysoké úrovni (např. „Berlínský proces“ nebo Energetické společenství).

Zásadní je zajistit soulad financování s prioritami strategie. Další úsilí je nutno vyvinout na správní úrovni, aby se projektům dostalo nutné finanční podpory prostřednictvím dostupných regionálních, celostátních nebo unijních programů.

6. Strategie EU pro alpský region (EUSALP)

6.1 Výsledky

S prováděním strategie EU pro alpský region se začalo v první polovině roku 2016. Provedení proběhlo poměrně rychle vzhledem k vysoké úrovni politické a hospodářské spolupráce v oblasti. Regiony, zúčastněné země (z nichž dvě nejsou členy EU, tj. Švýcarsko a Lichtenštejnsko), Alpská úmluva a program Interreg pro alpský prostor přispěly k vymezení pojetí strategie, zatímco Komise určila kroky k jejímu doladění a schválení. Strategie se rovněž setkala s velkým zájmem v Evropském parlamentu, v němž vznikla neformální skupina („Přátelé strategie EU pro alpský region“).

Ohledně provádění strategie nelze zatím učinit závěry. Struktury a pravidla správy a řízení však byly v široké míře schváleny před oficiálním zahájením strategie v Brdu v lednu roku 2016. Z prvních zasedání akčních skupin vyplynula dohoda o dalších pracovních metodách a programu práce, který určuje tematické oblasti činnosti (např. zlepšení hodnotového řetězce alpského dřeva, zaměření na přizpůsobování se změně klimatu nebo vymezení budoucího společného prostoru pro duální systém odborného vzdělávání a přípravy). Vznikne rada vedoucích akčních skupin, aby se zajistila stálá výměna znalostí a zkušeností mezi skupinami.

Program Interreg Alpský prostor bude podporovat provádění strategie prostřednictvím vyhrazeného strategického projektu (AlpGov).

6.2 Výzvy

Rychlé zahájení provádění vyvolalo mezi zúčastněnými stranami řadu očekávání. V roce 2017 Komise pečlivě zváží vyrovnanost složení a stabilitu akčních skupin, aby zajistila jejich účinnost. Bude rovněž sledovat, zda jsou všechny skupiny schopny předkládat a provádět

projekty, a doporučí vhodné změny. Pomohlo by také začlenění cílů strategie EU pro alpský region do příslušných programů evropských strukturálních a investičních fondů.

Zásadní je zajistit plné provedení cíle makroregionální správy a řízení, což vyžaduje nová řešení pro „institucionální začlenění“, aby se zabránilo zdvojování stávajících struktur a zajistily se vhodné mechanismy koordinace všech aktérů a priorit. Výzvu představuje rovněž platforma zúčastněných stran, protože má za cíl zapojit zúčastněné strany, včetně občanské společnosti v širším pojetí, a jejich zapojení posílit.

7. Další postup

Po sedmi letech provádění přinesly makroregionální strategie první výsledky, ale dosud neprokázaly svůj plný potenciál. Přínosy by byly mnohem větší, kdyby členské státy, které stály u zrodu těchto procesů spolupráce, převzaly větší odpovědnost. Oblasti, v nichž je nutné trvalé úsilí, souvisejí s účinností systémů správy a řízení, zaměřením na výsledky, financováním a vztahy se zeměmi, které nejsou členy EU. Na problémy je nutno nahlížet v souvislosti s reformou politiky soudržnosti po roce 2020.

Zlepšení účinnosti

Úspěch strategií závisí na správném provádění v následujících letech a rovněž na ochotě přizpůsobovat se měnícím se okolnostem, jako je například migrační krize. Je nutno dosáhnout dalšího pokroku při správě a řízení makroregionálních strategií. To vyžaduje zejména, aby:

- každá strategie pravidelně hodnotila účinnost svého systému správy a řízení v souladu se zprávou Komise o správě z roku 2014 a prováděla případné nezbytné úpravy,
- odvětvová ministerstva přijala pevnější závazek dosáhnout cílů makroregionálních strategií; to znamená pravidelnou rotaci koordinátorů tematických oblastí,
- se zajistila úzká spolupráce mezi členy řídicích skupin a řídicími orgány programů podporovaných evropskými strukturálními a investičními fondy nebo jiným nástroji,
- se posílilo propojení mezi makroregionálními strategiemi a aby se za podpory programu INTERACT využívaly synergie a vzájemné sdílení zkušeností.

Zaměření na výsledky

Makroregionální strategie se musí přizpůsobit poptávce po větším zaměření na výkonnost, kterou se vyznačuje současný rámec politiky soudržnosti. V tomto ohledu se důrazně doporučuje přijmout tato opatření:

- za podpory Komise a programu ESPON vytvořit nebo konsolidovat spolehlivý systém sledování, aby bylo možno podávat zprávy o pokroku a podporovat strategické směřování; infrastruktura referenčních údajů a služeb dunajského regionu může podpořit vytvoření spolehlivého systému sledování,
- zlepšit kvalitu projektů a postupů a zajistit udržitelnost jejich výsledků a rovněž vazby mezi výsledky projektů a politickými opatřeními,
- zvýšit informovanost na všech úrovních a zlepšit komunikaci o přidané hodnotě a výsledcích strategií, včetně využívání každoročních fór k provedení kritického přezkumu strategií,
- ke zvýšení tematického zaměření strategií více využívat tematické platformy (např. platformu S3 nebo diskusní platformu o klimatu).

Nad rámec financování

Strategie nemají vlastní vyhrazený rozpočet. Potřebují proto koordinovanější využívání dostupných finančních prostředků na různých úrovních.

V tomto ohledu je důležité pokračovat v současném dialogu mezi řídicími orgány programů evropských strukturálních a investičních fondů a hlavními prováděcími subjekty makroregionálních strategií, aby se finanční prostředky přidělovaly co nejvhodněji a nákladově nejefektivněji. I jiné makroregiony by měly přezkoumat takové iniciativy, jako je vytvoření sítě řídicích orgánů Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) v regionu Baltského moře. Dále je rovněž nutno zvážit možnosti, jak na podporu priorit a činností makroregionálních strategií využívat fondy EU a jiné způsoby financování včetně finančních nástrojů. Prozkoumat je také nutno synergie s Evropským fondem pro strategické investice, zejména u potenciálně ziskových projektů.

Vztahy se zeměmi, které nejsou členy EU

Makroregionální strategie se staly důležitým nástrojem ve vztazích mezi členskými státy EU a jejich vnějšími sousedy, a to jak přistupujícími zeměmi, tak účastníky politiky sousedství (Východní partnerství) a programů pro severní periferní oblasti a Arktidu. Mohou podpořit

regionální rozvoj a soudržnost s těmito zeměmi a pěstovat vztahy, které EU rozvíjí na svých vnějších hranicích.

Závěry

Cílem makroregionálních strategií je snižování regionálních rozdílů, stejně jako vytváření synergií pro růst a zaměstnanost v dotyčných regionech. Makroregiony mohou pomáhat vytvářet integrovaný pohled na budoucnost evropského území. Mohou se stát důležitým nástrojem ve snaze o dosažení územní soudržnosti napříč různými oblastmi politik a mohou také podnítit k podobným přístupům, jako je městská agenda EU. Vyžadují užší propojení mezi oblastmi politik EU a fondy EU.

Za účelem využití jejich potenciálu ve prospěch evropských občanů je nutno dále zkoumat vazby mezi makroregionálními strategiemi a politikou soudržnosti z hlediska zacílení na strategická odvětví a koordinaci politik a nástrojů EU.

V tomto ohledu existuje řada otázek, které je nutno řešit s ohledem na budoucí reformu politiky soudržnosti. Mohou k nim patřit tyto otázky:

- Jak lze posílit synergie a komplementarity mezi makroregionálními strategiemi a příslušnými vnitrostátními či regionálními programy podporovanými z evropských strukturálních a investičních fondů, aby se maximalizoval jejich dopad?
- Je nutno uvést nadnárodní programy do většího (funkčního) souladu s makroregionálními strategiemi nebo jinými rámci a iniciativami nadnárodní spolupráce?
- Jak lze dále vylepšit systém správy a řízení makroregionálních strategií, včetně rolí všech důležitých aktérů?